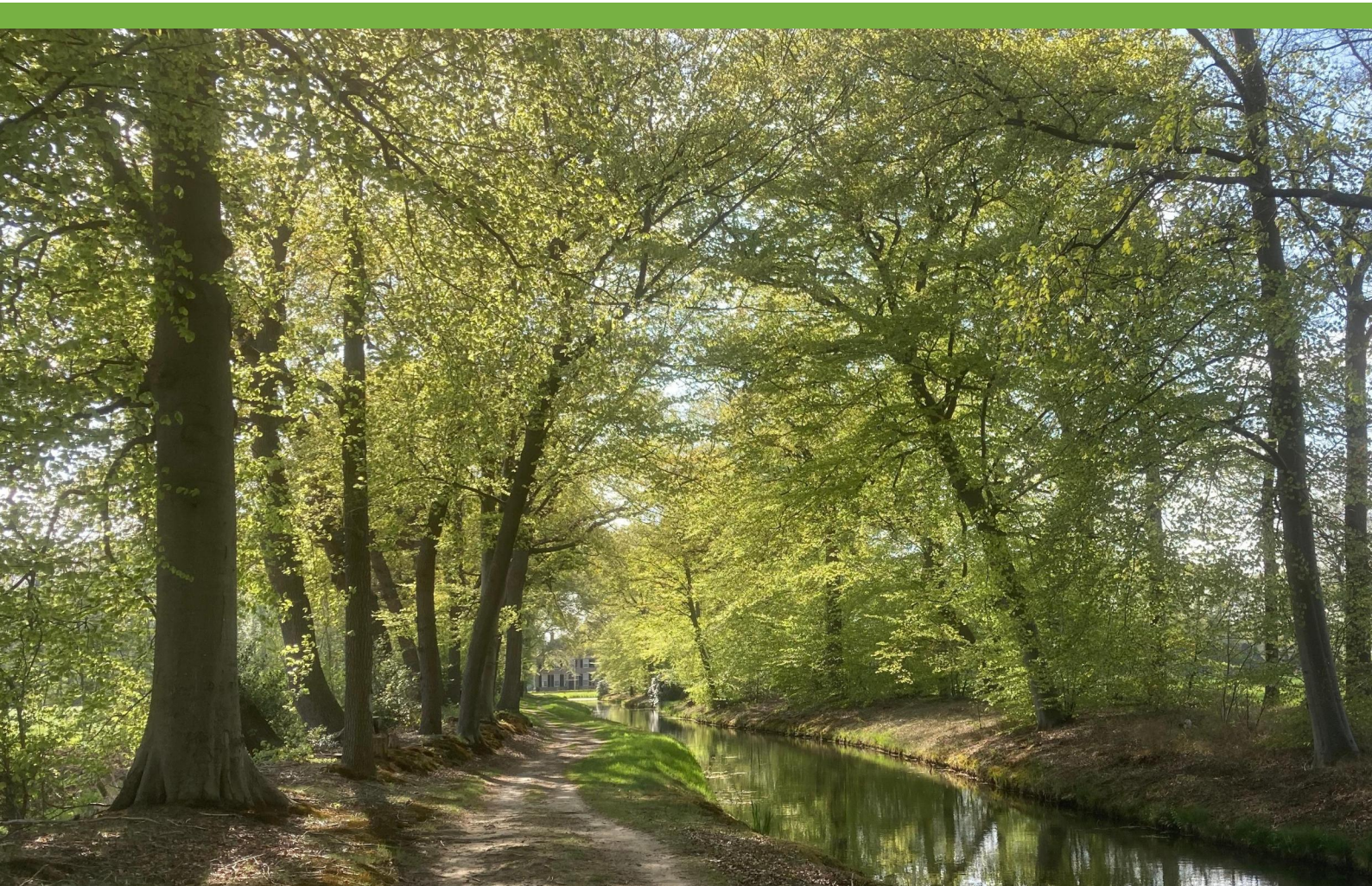

ROND DEN AALSHORST

DE GEHEIMEN VAN HOONHORST

ROUTE 10 km

Tijdens deze wandeling maak je kennis met landgoed Den Aalshorst en het afwisselende landschap ten zuiden van het landgoed. Een sterrenbos en een parkje op het landgoed in Engelse landschapsstijl zijn onderdeel van de wandeling. Onderweg paaltjes met een QR-code voor gesproken informatie.

Werkgroep Hoonhorst 250 en Anjerpunt Hoonhorst

20
22

Rond Den Aalshorst

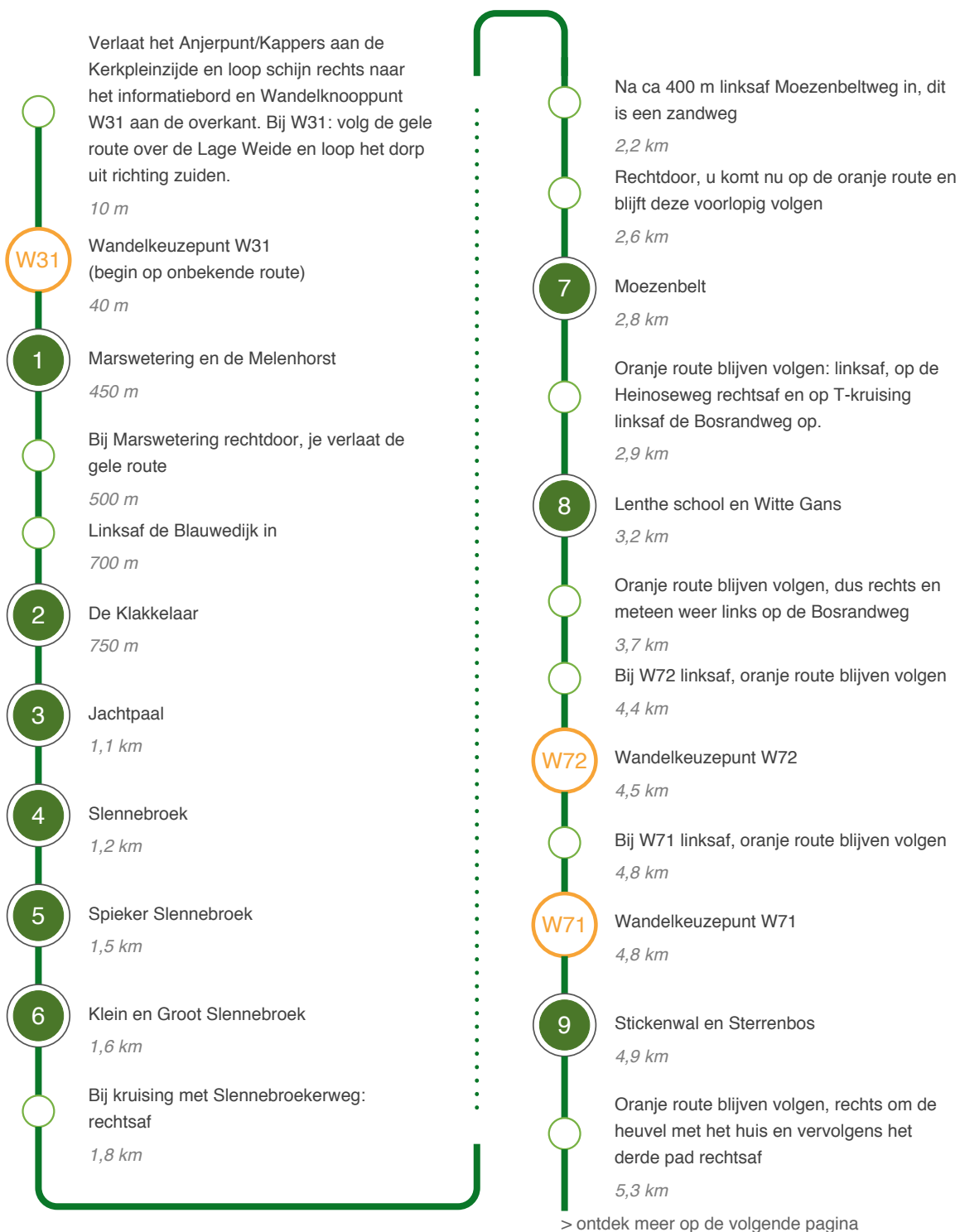
De geheimen van Hoonhorst

Rond Den Aalshorst

Hoe kom ik bij het startpunt?

Het begin- en eindpunt is bij Anjerpunt Hoonhorst, Kerkstraat 7 in Hoonhorst. Er is voldoende gratis parkeerruimte aanwezig bij de kerk.

Vervolg route

Einde van de route

Rond Den Aalshorst

10 km

1

Marswetering en de Melenhorst

Grote en Kleine Bakenboer

De boerderij links was vroeger havezate de Melenhorst. Het erve Melenhorst is met de veiling in 1842 verdeeld in tweeën. De boerderij werd Grote Bakenboer en de familie Melenhorst bouwde toen daarnaast Kleine Bakenboer. De Kleine Bakenboer is nog steeds in het bezit van een Melenhorst.

Havezate Melenhorst werd voor het eerst genoemd in 1560 als eigendom van Jochem

de Baecke. De familie De Baecke was "riddermatig". Voorwaarden daarvoor waren: godsdienst, riddermatige afkomst, bezit van goederen én in het bezit van een havezate of van een zaalstede.

Marswetering

U staat hier bij de Marswetering. Van oorsprong is het een natuurlijk riviertje geweest. In de laatste eeuwen is de Marswetering herhaaldelijk verlegd, vooral om water af te voeren. Enkele jaren geleden is de Marswetering aangepast met ruimte voor wateropvang, nieuwe natuur en diverse vispassages.

2

De Klakkelaar

Huiskamercafé op Blauwedijk 3

Vroeger was "de Klakkelaar" een huiskamercafé. Na kerktijd kon men hier aan de keukentafel een borrel drinken. Bij de voordeur hing een uithangbord met daarop een gedicht: hier aan de dijk, woon ik niet rijk, maar ik schenk u in voor klein gewin, lekkere bitter, lekkere klaar, bij Zachëus Oosterlaar

Jachtpaal

Jachtpaal

Deze Bentheimerzandstenen paal staat hier als baken van het jachtterrein van landgoed Den Aalshorst. Op deze wijze werd de omvang van het jachtterrein aangegeven.

Slennebroek

Buurtschap Slennebroek

U staat hier in het buurtschap Slennebroek. De naam komt vermoedelijk van het broekland dat zich uitstrekte langs deze Blauwedijk. Een broekland is een laag en nat gebied, vaak een moeras, een slonde, slont of poel. Slonde zou dan mogelijk later Slennebroek zijn geworden.

Blauwedijk

Dit slennebroek is van twee kanten ontgonnen. Vanaf de Tibbensteeg heeft men een rechte dijk gemaakt, oostwaarts en vanaf het zuidoosten een dijk noordwestwaarts. Deze dijken kwamen bij elkaar met een flinke knik. Deze dijk is toen de Blauwedijk genoemd en heet nog altijd zo.

Spieker Slennebroek

Blauwedijk 4

De boerderij waar u nu voor staat is 't Spieker Slennebroek. Verderop op Blauwedijk 1 en 2, staan het Groot Slennebroek en het Klein Slennebroek. Alle drie de boerderijen zijn nog steeds in het bezit van Den Aalshorst, van de Familie Van Dedem.

Louis Rhijnvis Feith, zoon van de beroemde dichter, heeft deze boerderij laten bouwen.

Hij was getrouwd met een baronesse Van Dedem. Hij was een niet onverdienstelijke schilder. Door flinke beschadiging in de oorlog is het achterhuis helemaal opnieuw opgebouwd.

Klein en Groot Slennebroek

Klein Slennebroek

Blauwedijk 2 is Klein Slennebroek. Het huis heeft aan de voorzijde kloostervensters met luiken in de kleuren van het landgoed Den Aalshorst en een oeil de boeuf in de zijgevel, een klein rond of achthoekig raam, ofwel een "koeienoog". Op Blauwedijk 1 vindt u Groot Slennebroek.

Groot Slennebroek

Deze boerderijen zijn in de vorige eeuw vrijwel geheel afgebrand, maar weer herbouwd in een voor deze streek bijzondere vormgeving, de "Brugse stijl" een vorm van neo-gotische stijl. Kenmerken zijn gemetselde dakkapellen en veel sierornamenten van gesloopte grachtenpanden in Amsterdam.

Moezenbelt

Stuifzandduin en sticken

Rechts ziet u de Moezenbelt. Dit gebied is particulier eigendom. De Moezenbelt is een stuifzandduin. Een deel van het buitengebied van Dalfsen bestond vroeger uit woeste gronden met stuifzandduinen. Achter deze stuifzandduinen ontstonden vruchtbare en voor landbouw geschikte percelen.

Om het stuifzand beter vast te houden werden er takken in het zand gestoken, de zogenaamde sticken en later werden deze beplant met vooral eiken. Deze historische elementen zijn vaak in verval geraakt of soms zelfs helemaal verdwenen. In het Vechtdal is nog een aantal stuifduinen bewaard gebleven.

Lenthe school en Witte Gans

Lenthe School

Voordat u links de Bosrandweg in loopt ziet u rechts het gebouwtje staan dat rond 1853 een school was met ongeveer 100 leerlingen. In 1940 is de school opgeheven. Het gebouw is gerenoveerd en nu een unieke locatie voor vergaderingen, cursussen, trainingen, workshops én feestjes.

Witte Gans

Op de hoek van de Heinoseweg en de Bosrandweg ziet u het gerenommeerde restaurant "de Witte Gans". De geschiedenis van dit pand begint al in 1893 met de bakkerij met kruidenierszaak van Herman Tijhaar: d'Olde Bakker genoemd. Later breidde hij zijn bedrijf uit met een café: "café Landzicht."

Na verkoop in 1974 werden woonhuis en winkel samengevoegd met het café en

omgebouwd tot café met discotheek, bekend in de wijde omtrek. D'Olde Bakker wisselde regelmatig van eigenaar tot 1990, het jaar waarin de huidige eigenaar het pand kocht en er een goedlopend restaurant van maakte.

De lindebomen voor het pand stammen nog uit de tijd van de familie Tijhaar.

Stickenwal en Sterrenbos

Stickenwal

Langs de Sterrenbosweg bevindt zich een stickenwal die op sommige plaatsen zes meter hoog is en aangelegd is door middel van stikken. Eind 17e eeuw werd deze aangelegd door veel takken op een rij in de grond te steken en dit jaren lang te herhalen om zo het opstuivende zand tegen te houden.

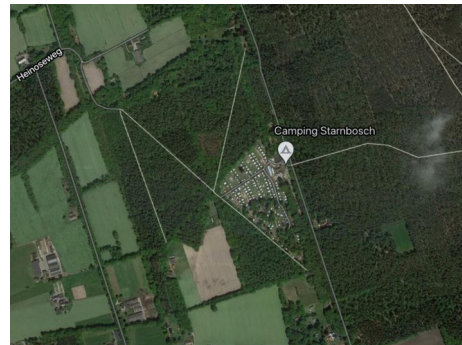
Zo ontstond na vele jaren van stikken plaatsen een wal van ruim 1200 meter lang

en iets verder, parallel hieraan, één van 700 meter. Naast de wal van 1200 meter lang werd de sterrenbosweg aangelegd.

Sterrenbos

Tussen de beide wallen liet eigenaar Jacob Vrieze, burgemeester van Zwolle, in 1743 een stervormig park aanleggen, het sterrenbos. Dit is een bos met vanuit een middelpunt straalsgewijs paden, die daarmee een ster vormen. Vanuit het middelpunt kon je alle paden overzien, belangrijk voor de jacht.

Bij dit sterrenbos ging het om 12 paden, waarvan er nu nog 7 over zijn. Aan de Sterrenbosweg is in 1961 camping Het Boskamp ontstaan met daarnaast een horecagelegenheid. Sinds 1985 heet de camping "Starnbosch", de historische naam van de Saksische boerderij die hier vroeger stond.

10

Jachthuis

Jachthuis BertJan

Het huisje midden in de ster op de heuvel, het Jachthuis BertJan, is gebouwd in de eerste helft van de 20e eeuw. De belt waarop het huis staat is gelijktijdig aangelegd met het sterrenbos. De belt werd ook wel Stickenbelt genoemd.

Het huis is gebouwd door de heer Wagenvoort uit Zwolle. Hij had twee zonen Bert en Jan, vandaar waarschijnlijk de naam BertJan.

11

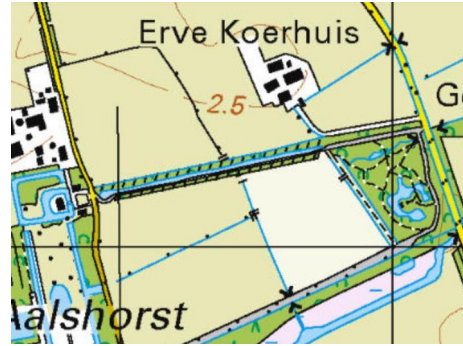
Engelse werk

Engelse landschapstuin

In de 19e eeuw kocht een Zwolse koopman Den Aalshorst. Onder invloed van de romantiek liet hij een deel van de formele tuin van Den Aalshorst omvormen tot een Engelse tuin: dit parkje met kronkel paden en waterpartijen en mooie bruggetjes, nu het Engelse werk genoemd, gelegen aan de Heinoseweg.

Den Aalshorst

Spieker Den Aalshorst

"Het erve ende goet Veldink offte Aelshorst", een boerderij in de buurschap Millingen werd al rond 1390 genoemd. In 1641 kocht de stadssecretaris van Zwolle en mede markerichter van de Marke Lente de boerderij.

Den Aalshorst was een spieker, een opslagplaats voor de opbrengsten van de landerijen. De pachters moesten hun pacht

in natura betalen en dat werd hier opgeslagen. In de loop van de 17e eeuw werden de pachten betaald met geld.

In 1720 liet Jacob Vriezen, burgemeester van Zwolle en scout van Dalfsen, de spieker afbreken en bouwde hij het huidige landhuis met bouwhuizen aan weerskanten van het voorplein. De kelder onder het huis is nog van het oude huis. Het landhuis is nu al generaties lang bezit van de familie Van Dedem.

De tuin werd in Franse stijl aangelegd en later voor een deel omgevormd tot een Engelse tuin. Het Aalshorsterpad is in de 18e eeuw aangelegd, met klinkers in het midden van de weg waarover de paarden liepen.

13

De Bergruiters

Hoonhorster rijvereniging

De “Bergruiters” uit Hoonhorst is een van de oudste rijverenigingen in de regio. Zij bestond in 2020 85 jaar. De naam “Bergruiters” is ingegeven door het licht glooiende landschap in Hoonhorst.

14

De Hoonhorst

Spieker Hoonhorst

De naam Hoonhorst komt van het Hoonhorst, al in 1336 genoemd. Het ging daarbij om een spieker naast een kleine heuvel, een (hoge) horst. Het was lange tijd onderdeel van havezate Rechteren, die aan de zuidkant van de Oude Vechtsteeg in 1626 een spieker bouwde. In 1790 werd deze spieker afgebroken.

Landhuis de Hoonhorst

Eind 19e eeuw bouwde de Zwolse familie Van Royen een nieuw landhuis met koepel, dat Op de Belt werd genoemd. Het huis op de heuvel, was toen een uitspanning "met grote buitenpartijen". Het buiten is nu eigendom van de familie Lubbers.

15

De Potstal

Oude Potstal

Op de plek van de huidige Potstal bevond zich vroeger een oud boerderijtje. Vermoedelijk was dit een soort koetshuis met woonruimte voor de koetsier van het Huis Hoonhorst. Ook was het mogelijk woonruimte voor de vroegere eigenaren van de spieker Hoonhorst.

De Potkamp

Het boerderijtje kreeg een aantal aanbouwen voor sportgebruik met voetbalvelden ernaast. Dit werd de Potkamp genoemd, naar de namen potstal en Van der Kamp, initiator voor de sportactiviteiten.

Potstal nu

De huidige Potstal heeft deze oude Potkamp vervangen. De Potstal is een multifunctionele sporthal, onderdeel van het Hoonhorster Kulturhus, duurzaam gebouwd in 2014. Het gebouw wordt verwarmd met houtsnippers van snoeihout uit de omgeving. Via een ondergronds leidingnet verwarmt het ook de school.

16

Bedrijvigheid aan Kerkstraat

Kerkstraat 15a, 11 en 18

Het is nauwelijks meer te zien, maar op Kerkstraat 15 en 18 vond vroeger behoorlijk wat bedrijvigheid plaats. Daarnaast bestond de katholieke school op nr. 11 ook al sinds 1923.

Kerkstraat 15a

Op Kerkstraat 15a stond rond 1900 een bakkerij met winkel in een daarvoor door Melenhorst verbouwde boerderij. In 1925 werd tegen het bestaande pand een woning gebouwd. Later werd dit bakkerij Flierman, nog tot ca. 1970.

De oude bakkerij en de winkel werden gesloopt en maakten plaats voor een nieuw

winkelpand, een supermarkt, die tot 1982 heeft bestaan. Het pand heeft daarna nog een korte tijd een winkel met tuinmeubelen gehuisvest en na een periode van leegstand tot 1996 een kapsalon.

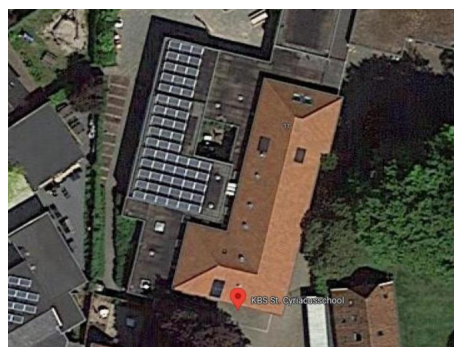
In 2008 wordt de voormalige winkel afgebroken en vervangen door het huidige moderne pand. Het woonhuis uit 1925 en de schuur zijn behouden gebleven.

R.K. basisschool

Links van Kerkstraat 15, op Kerkstraat 11, stond de eerste katholieke school van Hoonhorst, de St. Cyriacusschool. Het oude gebouw uit 1922 bestaat grotendeels nog steeds en is ingebouwd door nieuwbouw uit 1953, in oude stijl, en 1974 en later (deel met plat dak).

Deze school wordt verwarmd door het warmtenet vanuit de Potstal en is voorzien van een aantal zonnepanelen, één van de duurzame maatregelen van Duurzaam Hoonhorst.

Kerkstraat 18

Op Kerkstraat 18 staat een schuur met werkplaats, een restant van heel wat bedrijvigheid in het verleden. In 1892 werd hier een kosterwoning gebouwd, later uitgebreid met een smederij en nog weer later met een rijwielhandel, oorspronkelijk van Rientjes, later van Kleinmeulman.

“Bats” Kleinmeulman was een van de eerste autobezitters in Hoonhorst. De auto

gebruikte hij als taxi. Het bedrijf werd vervolgens uitgebreid met een autoreparatie werkplaats, een tankstation, een agentschap voor de Zwolse courant en met de verkoop van gasflessen en petroleum.

Op de schuur met werkplaats na is het pand in 2006 gesloopt.

R.K. Kerk

Ontstaan Hoonhorst

In 1770 ontstond het dorp Hoonhorst rond de schuurkerk, de eerste kerk in de wijde omgeving na de Reformatie. Na het verbod op de katholieke godsdienstbeoefening in 1581 kerkten de katholieken in schuilkerken. Uiteindelijk kreeg de pastoor toestemming om een “kerkhuis annexe wooninge” te stichten.

In de schuurkerk kerkten ook katholieke Dalfsenaren, tot ze zelf in 1818 een bijkerk kregen. Voor dopen, trouwen en begraven bleven zij echter aangewezen op de kerk in Hoonhorst.

De parel van Salland

De schuurkerk werd in 1858 vervangen door de “parel van Salland”, een neogotische kerk met een torenspits van 36 meter hoog. Katholieken uit de wijde omgeving, ook vanuit Dalfsen gingen in Hoonhorst ter kerke. In 1964 is deze kerk afgebroken en vervangen door de huidige kerk.

De pastorie is later gebouwd dan de kerk en is bewaard gebleven. Er zitten nu appartementen in én op de begane grond de dorps huuskamer, onderdeel van het Kulturhus. De begraafplaats naast de kerk bestaat sinds 1821. Dit was het eerste katholieke kerkhof in heel Noordwest Overijssel.

